

SAĞLIK MESLEK LİSELERİ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (ANKARA İLİ ÖRNEĞİ)*

Nuray Ülger**

ÖZET

Bu çalışma, Ankara Sağlık Meslek Liseleri öğretmen ve öğrencilerinin meslek dersleri öğretimine ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın öğretmen örnekleme, sistematik örnekleme yöntemiyle öğretmenlerin % 50'si (n=230) alınmış, öğrenci örnekleminin seçiminde (n=302); 2. ve 4. sınıfta okuyan öğrenci sayısına göre orantılı tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler, anketle toplanarak, SPSS programında analiz edilmiştir.

Öğretmen ve öğrencilerin meslek dersleri öğretim etkinliklerini değerlendirmeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup, öğretmenlerin değerlendirme puanlarının öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Öğretmen ve öğrenciler meslek derslerine öğrencilerin katılımının kısmen olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler, öğrencilerin meslek derslerine aktif katılmamasının başlıca nedenini; öğrencinin derse hazırlıksız gelmesi, öğrenciler ise; derslerin ezbere dayandırılması olarak belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Meslek dersleri öğretimi, meslek dersleri

SUMMARY

According to the Health High Schools Teachers' and Students' the Evaluation of Professional Subjects Teaching (Ankara Sample)

The study has been conducted to evaluate the ideas of teachers and students of Ankara Health High Schools of professional subjects teaching. Teacher sample consists of 50 % of teachers (n=230), chosen with systematic sampling method. Student sample size is 302 and chosen according to number of the 2nd and 4th class students of professional health high schools with proportional stratified sampling method. Data was collected by a questionnaire. Statistical analysis was made with the use of SPSS.

From the point of view of educational activities, a statistically significant difference has been found between two groups' comments. Teachers' evaluation scores are higher than those of students. Both groups report that; student participation to the vocational subjects has been limited. According to the teachers the first reason of this limited participation is students' unprepared attendance, on the other hand according to the students the first reason of this limited participation is the situation that vocational subjects are based on memorization.

Key Words: Vocational subject teaching, vocational subjects

Hekim dışı sağlık insangücü yetiştiren Sağlık Meslek Liseleri (SML), ortaöğretim düzeyindeki mesleki- teknik okullardandır. Bu okullarda ebelik, hemşirelik, sağlık memurluğu, çevre sağlığı, laboratuvar, radyoloji, anestezi, diş protez teknisyenliği, ortopedik cihaz ve protez teknisyenliği, ilk yardım ve acil bakım teknisyenliği, tıbbi sekreterlik bölümlerinde eğitim yapılmaktadır (1).

SML'de mesleki eğitim yapıldığı için dersler, meslek dersleri ağırlıklıdır. SML'de okutulan meslek ve kültür derslerinin oranları incelendiğinde; 1. sınıfta % 60,6 meslek derslerinin, % 39,4 kültür derslerinin, 2. sınıfta % 57 meslek derslerinin, % 43 kültür dersleri-

nin, 3. sınıfta % 59,8 meslek derslerinin, % 40,2 kültür derslerinin, 4. sınıfta % 92,6 meslek derslerinin, % 7,4 kültür derslerinin yer aldığı görülmektedir (2).

SML'deki eğitim, teorik ve klinik öğretim-öğrenim yaşantılarını içermektedir. İyi bir öğretim, öğretimin temel öğeleri olan öğretmen, öğrenci, konu, çevre, yöntem ve araç-gereçlerin bir bütün halinde işlerliğine bağlıdır (3).

Öğretmenin öğretim sürecinde yaptığı etkinlikler; derse başlangıç etkinlikleri, dersin sunumu, uygulamalara ve gerektiğinde bağımsız uygulamalara yer verme ve değerlendirme etkinlikleri olarak dört başlıkta toplanmaktadır (4).

* Yüksek lisans tezi özetidir.

** Sağlık Eğitimcisi, Msc, Abidinpaşa Sağlık Meslek Lisesi

Son yıllarda düzenli sınıf ortamındaki öğretmen davranışları üzerinde yapılan araştırmalar, etkili öğretmenlerin genelde aşağıdaki davranışları gösterdiklerini ortaya koymuştur;

- 1) Derse, önceki öğrenmeleri kısaca gözden geçirecek başlamak,
- 2) Dersin başlangıcında öğrencileri hedeflerden haberdar etmek, Yeni materyali küçük adımlar ilkesine göre sunmak ve her bir adımdan sonra öğrenciye alıştırmalar yaptırmak,
- 3) Bütün öğrencilerin aktif katılımını sağlamak,
- 4) Çok sayıda soru sormak, öğrencilerin anlama düzeyini kontrol etmek ve bütün öğrencilerden cevaplar almak,
- 5) Çalışmaların başlangıcında öğrencilere rehberlik etmek,
- 6) Sistematik olarak dönüş ve düzeltmeler sağlamak (5).

Mesleki eğitimin yaşam boyu devam etmesi gerektiğinden, öğrencide öğrenme isteğinin kazandırılması önemlidir. Öğrencilere nasıl öğreneceklerini öğretmede yardımcı olma ve öğrenimlerinde bireysel sorumluluk üstlenmelerini sağlamada öğrenci merkezli öğrenim önem kazanmaktadır (6).

Sağlık personeli eğitiminin başarılı olabilmesinde ki diğer bir faktör de öğrencilerdir. Öğrenci, öğrenme sürecindeki sorumluluğunun bilincinde olmalıdır. Hiç kimse bir başkası için öğrenmeyi gerçekleştiremeyeceğinden, öğrenmenin başlangıcından sonuna kadar kendi öğrenmesinde sorumluluk taşımalı ve öğrenme sürecine aktif olarak katılmalıdır (7).

Sağlık personeli eğitimi; teorik olduğu kadar, bilgiyi beceriye dönüştürecek uygulamalı eğitime de dayandırılmalıdır. Sağlık personelinin eğitiminde bilimsel ve teknolojik gelişmelerden yararlanılarak, bilgiyi beceriye dönüştürecek davranışların kazandırılması öğrencilik dönemlerindeki uygulamalı eğitimin etkinliği ile gerçekleştirilebilir (8). Öğretmen ve öğrenciler sıklıkla uygulama alanlarının uygulamalı eğitim için yetersiz olduğunu, uygulamalı öğretimde bazı sorunlarla karşılaştığını ve bu sorunların da öğretim-öğrenim sürecini aksattığını ifade etmektedirler (9).

Sağlık Bakanlığı'nın 1996 Yılı "Sağlık İnsangücü Mevcut Durum Raporu"nda sağlık meslek eğitiminde ki genel sorunlar şöyle özetlenmiştir: "Öğrenci ve eği-

tim kurumu sayısının belli kriterlere bağlı kalmadan ve gerekli altyapı sağlanmadan kısa sürede artırılması, eğitimin sahadaki ihtiyaçlara cevap verir nitelikte olmaması, özellikle temel sağlık hizmetlerine yönelik eğitim eksikliği, uygulamalı eğitim olanaklarının kısıtlılığı ve müfredatlardaki temel sağlık hizmetleri yaklaşımının eksikliği" (10).

Öğretmenlerin kişiliği uygun, genel kültürü, alan bilgisi ve mesleki formasyonu yeterli değilse, eğitim-öğretim ortamının fiziksel nitelikleri uygun değilse, öğrenciler öğrenmeye hazırlıksız, isteksiz ve derse karşı ilgisizlerse, uygulama alanları yetersizse diğer derslerde olduğu gibi meslek derslerinin teorik ve uygulamalı öğretiminde de sorunlar çıkabilir.

Kendi sınırlılıkları içerisinde bu çalışma;

- Öğretmen ve öğrencilerin meslek dersleri öğretimine ilişkin görüşlerini değerlendirmek,
- Meslek dersleri öğretimine değerlendirilmesi açısından öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılıkları saptamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı bir çalışma olan araştırmanın evrenini, Ankara'daki 16 Sağlık Meslek Lisesinde 1998-1999 öğretim yılında görev yapan 456 meslek dersi öğretmeni ve 2. ve 4. sınıfta okuyan 1407 öğrenci oluşturmaktadır. SML'de öğrencilerin 2. sınıftan itibaren uygulamaya çıkması ve araştırmanın olanaklarının da gözönünde tutulması ile öğrenci evrenine yalnızca, 2. ve 4. sınıfta okuyan öğrenciler alınmıştır. Öğretmen örnekleme sistematik örnekleme yöntemiyle, öğretmenlerin % 50'si (n=230) alınmıştır. Öğrenci örneklem büyüklüğü, evren büyüklüğünün bilindiği, prevalansın bilinmediği durumlarda kullanılan formülle* 302 bulunmuş, örneklem seçiminde 16 SML'deki 2. ve 4. sınıfta okuyan öğrenci sayısına göre orantılı tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır (11).

Anketin ön denemesinin değerlendirilmesi sonucunda, öğretmenlere yönelik 58, öğrencilere yönelik 43 sorudan oluşan birer anket formu hazırlanmıştır. Öğretmen ve öğrenci anketlerinin 1. bölümü meslek derslerinin teorik öğretimine ilişkin soruları, 2. bölümü meslek derslerinin uygulamalı öğretimine ilişkin soruları, 3. bölüm ise kişisel bilgilerle ilgili soruları kapsamak-

*n = $\frac{Nt2pq}{d^2(N-1)+t^2pq}$

tadır. Anket uygulamasından önce öğretmen ve öğrencilere araştırmanın amacı kısaca açıklanmış, anketi yanıtlama konusunda gerekli bilgiler verilmiştir. Veriler, araştırmacı tarafından Şubat-Nisan 1999 tarihlerinde gözlem altında anket uygulanmasıyla toplanmıştır.

Öğretmen ve öğrenci anketinde de yer alan, meslek dersleri öğretim etkinliklerini içeren 30 soru bir araya getirilerek, bu sorulara verilen yanıtlar Hayır=0, Bazen/Kısmen=1, Evet=2 puan verilerek; ders öncesi hazırlıkla ilgili 2 soru (Ders öncesi konuya hazırlık, ders araç-gereç hazırlığı); 0-4 puan, öğretime hazırlıkla ilgili 4 soru (Öğrenci ön bilgisini değerlendirme, hedef ve hedef davranışları, konuya giriş yapma, bağlantı kurma); 0-8 puan, öğretimle ilgili 8 soru (İpucu verme, pekiştirme kullanma, göz iletişimi kurma, isimle hitap etme, anlaşılır dil kullanma, yenilikleri aktarma, konuya hakimiyeti, öğrencilerin derse katılımı); 0-16 puan, değerlendirmeye ilgili 3 soru (Ders bitiminde değerlendirme yapma, sınav sonucunu kısa sürede bildirme, sınavda yapılan hataları söyleme); 0-6 puan, bu bölümdeki toplam 17 soru (0-34 puan) teorik öğretim etkinlikleri başlığı altında ayrıca birlikte değerlendirilmiştir. Uygulamalı öğretim etkinlikleri başlığı altında incelenen etkinlikler (Uygulama planını açıklama, çalışma talimatını söyleme, uygulama alanını tanıtmaya, sağlık personeli ile tanıştırmaya, uygulamalı işlemleri yaparak gösterme, uygulama yaptırmaya, rol model olabilme, uygulama hatalarına tepkisi, öğretmene ulaşabilme, objektif değerlendirme, teorikteki bilgileri uygulamaya aktarmaya, uygulama alanının klinik öğretime uygunluğu, sağlık personelinin yardımı); toplam 13 soru (0-26 puan), genel toplam başlığı altında teorik ve uygulamalı öğretim etkinlikleriyle ilgili 30 soru; 0-60 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Planlama aşamasıyla yaklaşık bir yıllık sürede tamamlanan çalışmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesi SPSS programında yapılmıştır. İstatistiksel analizde, ki kare önemlilik testi ve t testi kullanılmıştır. Kritik p değeri 0,05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Öğretmen ve öğrencilerin meslek dersleri öğretimine ilişkin görüşleri aşağıda sunulan başlıklar altında incelenmiştir.

1. Örneklemeye Giren Öğretmen ve Öğrencilerin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Öğretmen ve öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri Tablo 1'de verilmektedir. Öğretmenlerin

yaşları 25-51 arasında olup, yaş ortalaması $34,3 \pm 5,1$ 'dir ve % 86,5'i kadın, %13,5'i erkektir. Öğretmenlerin % 85,7'si evli, %70,9'u Sağlık Eğitim Enstitüsü mezunu, % 43,9'u medikal bakım branşında ve % 45,7'sinin öğretmenlikteki hizmet süresi 5 yıl ve daha azdır. Öğrencilerin yaşları 14-21 arasında olup, yaş ortalaması $16,6$ 'dır; % 66,9'u kız, % 33,1'i erkek öğrenci olup, bunların % 51'i 2. sınıfta, % 49'u 4. sınıftadır. Öğrencilerin yaşları 14-21 arasında olup, yaş ortalaması $16,6$ 'dır, % 66,9'u kız, % 33,1'i erkek öğrenci olup, bunların % 51'i 2. sınıfta, % 49'u 4. sınıfta okumaktadır. Örneklemeye giren öğrencilerin çoğunluğunu % 28,8'i hemşirelik, % 22,5'i ilk yardım ve acil bakım teknisyenliği, % 19,9'u tıbbi sekreterlik bölümündekiler oluştururken, diğer bölümlükilerin % 6,6'sı laboratuvar, %6'sı çevre sağlığı, % 6'sı sağlık memurluğu, % 3,6'sı anestezi, % 3,3'ü ebelik, % 2,6'sı radyoloji, % 0,7'si diş protezdir.

2. Meslek Dersleri Öğretiminin Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

2.1. Meslek Derslerinin Teorik Öğretiminin Değerlendirilmesi

Öğretmen ve öğrencilerin meslek derslerinin teorik öğretimini değerlendirilmesine ilişkin görüşleri Tablo 2'de verilmektedir.

2.1.1. Ders Öncesi Hazırlık

Meslek derslerinin ders öncesi hazırlık başlığı altında incelenen etkinlikleri (Ders öncesi konuya hazırlık, ders araç-gereç hazırlığı) öğretmenlerin değerlendirme puan ortalaması $3,28 \pm 0,88$ 'iken, öğrencilerin değerlendirme puan ortalaması $2,49 \pm 1,03$ 'tür, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 4, $p < 0,001$). Ders öncesi hazırlıkla ilgili etkinlikler tek tek analiz edildiğinde de öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 2, $p < 0,001$).

2.1.2. Öğretime Hazırlık

Öğretime hazırlık başlığı altında incelenen etkinlikleri (Öğrenci ön bilgisini değerlendirme, hedef ve hedef davranışları açıklama, konuya giriş yapma, bağlantı kurma) öğretmenlerin değerlendirme puan ortalaması $7,20 \pm 1,01$ 'iken, öğrencilerin değerlendirme puan ortalaması $5,26 \pm 1,88$ 'dir, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 4, $p < 0,001$). Öğretime hazırlıkla ilgili etkinlikler tek tek analiz edildiğinde de öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında istatistik-

Tablo 1. Örneklemeye Giren Öğretmen ve Öğrencilerin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Öğretmen			Öğrenci		
Yaş Grubu	n	%	Yaş Grubu	n	%
25-30	70	30,4	14-15	63	20,9
31-35	69	30,0	16-17	168	55,6
36-40	59	25,7	18-19	64	21,2
41=<	32	13,9	20-21	7	2,3
Toplam	230	100,0	Toplam	302	100,0
Cinsiyet			Cinsiyet		
Kadın	199	86,5	Kız	199	66,9
Erkek	31	13,5	Erkek	100	33,1
Toplam	230	100,0	Toplam	302	100,0
Medeni Durum			Sınıf		
Evli	197	85,7	2. sınıf	154	51,0
Bekâr	33	14,3	4. sınıf	148	49,0
Toplam	230	100,0	Toplam	302	100,0
Mezun Olduğu Okul			Bölüm		
Sağlık Eğitim Enstitüsü	163	70,9	Hemşirelik	87	28,8
Hemşirelik Yüksek Okulu	53	23,0	İlkyardım	68	22,5
Sağlık Eğitim Fakültesi	10	4,3	Tıbbi Sekreterlik	60	19,9
Diğer	4	1,7	Laboratuvar	20	6,6
Toplam	230	100,0	Çevre sağlığı	18	6,0
Branş			Sağlık Memurluğu		
Medikal Bakım	101	43,9	18	6,0	
Ana Çocuk Sağlığı	55	23,9	Anestezi	11	3,6
Toplum Sağlığı	17	7,4	Ebelik	10	3,3
Bilgisayar	16	7,0	Radyoloji	8	2,6
Laboratuvar	14	6,1	Diş Protez	2	0,7
Sağlık Eğitimi ve Yönetimi	11	4,8	Toplam	302	100,0
Çevre Sağlığı	9	3,9			
Radyoloji	7	3,0			
Toplam	230	100,0			
Öğretmenlik Hizmet Süresi					
>=5 yıl	105	45,7			
6-10 yıl	85	37,0			
11-15 yıl	24	10,4			
16-20 yıl	10	4,3			
21=< yıl	6	2,6			
Toplam	230	100,0			

sel olarak ileri derecede anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 2, $p<0,001$).

2.1.3. Öğretim

Öğretim başlığı altında incelenen etkinlikleri (İpu-cu verme, pekiştireç kullanma, göz iletişimi kurma, isimle hitap etme, anlaşılır dil kullanma, yenilikleri ak-

tarma, konuya hakimiyeti, öğrencilerin derse katılımı) öğretmenlerin değerlendirme puan ortalaması $13,19\pm 1,75$ 'iken, öğrencilerin değerlendirme puan ortalaması $10,45\pm 2,89$ 'dur, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 4, $p<0,001$). Öğretimle ilgili et-

Tablo 2. Öğretmen ve Öğrencilerin Meslek Derslerinin Teorik Öğretimini Değerlendirmeleri

Etkinlikler	Grup	Hayır		Bazen/Kısmen		Evet		İstatistik Analiz
		n	%	n	%	n	%	
Ders öncesi konuya hazırlık	Öğretmen	7	3,0	42	18,3	181	78,7	$\chi^2=35,82$ $p<0,001$
	Öğrenci	18	6,0	122	40,4	162	53,6	
Ders araç-gereç hazırlığı	Öğretmen	11	4,8	87	37,8	132	57,8	$\chi^2=69,32$ $p<0,001$
	Öğrenci	75	24,8	149	49,3	78	25,8	
Öğrenci ön bilgisini değerlendirme	Öğretmen	5	2,2	39	17,0	186	80,9	$\chi^2=15,21$ $p<0,001$
	Öğrenci	23	7,6	77	25,5	202	66,9	
Hedef ve hedef davranışları açıklama	Öğretmen	3	1,3	52	22,6	175	76,1	$\chi^2=43,95$ $p<0,001$
	Öğrenci	52	17,2	87	28,8	163	54,0	
Konuya giriş yapma	Öğretmen	2	0,9	55	23,9	173	75,2	$\chi^2=163,82$ $p<0,001$
	Öğrenci	103	34,1	129	42,7	70	23,2	
Bağlantı kurma*	Öğretmen	—	—	17	7,4	213	92,6	$\chi^2=75,82$ $p<0,001$
	Öğrenci	33	10,9	112	37,1	157	52,0	
İpucu verme*	Öğretmen	—	—	70	30,4	160	69,6	$\chi^2=41,33$ $p<0,001$
	Öğrenci	60	19,9	145	48,0	97	32,1	
Pekiştirici kullanma*	Öğretmen	—	—	28	12,2	202	87,8	$\chi^2=82,43$ $p<0,001$
	Öğrenci	60	19,9	124	41,1	118	39,1	
Göz iletişimi kurma	Öğretmen	3	1,3	21	9,1	206	89,6	$\chi^2=74,53$ $p<0,001$
	Öğrenci	47	15,6	87	28,8	168	55,6	
İsimle hitap etme	Öğretmen	8	3,5	66	28,7	156	67,8	$\chi^2=12,99$ $p<0,01$
	Öğrenci	37	12,3	80	26,5	185	61,3	
Anlaşılır dil kullanma	Öğretmen	1	0,4	48	20,9	181	78,7	$\chi^2=35,53$ $p<0,001$
	Öğrenci	18	6,0	117	38,7	167	55,3	
Yenilikleri aktarma	Öğretmen	3	1,3	128	55,7	99	43,0	$\chi^2=49,88$ $p<0,001$
	Öğrenci	66	21,9	144	47,7	92	30,4	
Konuya hakimiyeti	Öğretmen	3	1,3	74	32,2	153	66,5	$\chi^2=30,36$ $p<0,001$
	Öğrenci	37	12,3	119	39,4	146	48,3	
Öğrencilerin derse katılımı	Öğretmen	13	5,7	150	65,2	67	29,1	$\chi^2=9,45$ $p<0,01$
	Öğrenci	26	8,6	157	52,0	119	39,4	
Ders bitiminde değerlendirme yapma	Öğretmen	6	2,6	84	36,5	140	60,9	$\chi^2=60,24$ $p<0,001$
	Öğrenci	74	24,5	121	40,1	107	35,4	
Sınav sonucunu kısa sürede bildirme	Öğretmen	4	1,7	52	22,6	174	75,7	$\chi^2=202,15$ $p<0,001$
	Öğrenci	99	32,8	154	51,0	49	16,2	
Sınavda yapılan hataları söyleme	Öğretmen	1	0,4	41	17,8	188	81,7	$\chi^2=102,31$ $p<0,001$
	Öğrenci	51	16,9	131	43,4	120	39,7	

*"İ" işareti olan etkinliklerin "Hayır" seçeneği öğretmenler tarafından yanıtlanmadığı için istatistiksel analiz, yalnız "Evet" ve "Bazen" yanıtları üzerinden yapılmıştır.

kinlikler tek tek analiz edildiğinde de öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 2).

2.1.4. Değerlendirme

Değerlendirme başlığı altında incelenen etkinlikleri (Ders bitiminde değerlendirme yapma, sınav sonucunu kısa sürede bildirme, sınavda yapılan hataları söyleme) öğretmenlerin değerlendirme puan ortalaması $5,13\pm 0,89$ 'iken, öğrencilerin değerlendirme puan ortalaması $3,17\pm 1,52$ 'dir, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklı-

lık saptanmıştır (Tablo 4, $p<0,001$). Değerlendirmeyle ilgili etkinlikler tek tek analiz edildiğinde de öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 2, $p<0,001$).

Teorik öğretim başlığı altında incelenen tüm etkinlikleri öğretmenlerin değerlendirme puan ortalaması $28,80\pm 3,18$ 'iken, öğrencilerin değerlendirme puan ortalaması $21,37\pm 5,63$ 'tür, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 4, $p<0,001$).

2.2. Meslek Derslerinin Uygulamalı Öğretiminin Değerlendirilmesi

Öğretmen ve öğrencilerin meslek derslerinin uygulamalı öğretiminin değerlendirilmesine ilişkin görüşleri Tablo 3'de verilmektedir.

Uygulamalı öğretim etkinlikleri başlığı altında incelenen etkinlikleri (Uygulama planını açıklama, çalışma talimatını söyleme, uygulama alanını tanıtma, sağlık personeli ile tanıştırma, uygulamalı işlemleri yaparak gösterme, uygulama yaptırma, rol model olabilme, uygulama hatalarına tepkisi, öğretmene ulaşabilme, objektif değerlendirme, teorikteki bilgileri uygulamaya aktarma, uygulama alanının klinik öğretime uygunluğu, sağlık personelinin yardımı) öğretmenlerin değerlendirme puan ortalaması $18,36 \pm 3,63$ ' iken, öğrencilerin değerlendirme puan ortalaması $12,15 \pm 5,20$ ' tir, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 4, $p < 0,001$). Uygulamalı öğretim etkinlikleri tek tek ana-

liz edildiğinde de öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 3, $p < 0,001$).

2.3. Meslek Derslerinin Teorik ve Uygulamalı Öğretiminin Değerlendirilmesi

Genel toplam başlığı altında incelenen teorik ve uygulamalı tüm öğretim etkinlikleri öğretmenlerin değerlendirme puan ortalaması $47,16 \pm 5,92$ ' iken, öğrencilerin değerlendirme puan ortalaması $33,61 \pm 9,56$ ' dir, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 4, $p < 0,001$).

3. Meslek Derslerine Öğrencilerin Katılımı ve Aktif Katılmama Nedenlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenler, meslek derslerine öğrencilerin yalnızca % 29,1'inin aktif olarak katıldığını, geri kalanların ise ya kısmen katıldığını ya da hiç katılmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 39,4'ü ise meslek derslerine aktif olarak katılabildiklerini belirtmişlerdir. Öğ-

Tablo 3. Öğretmen ve Öğrencilerin Meslek Derslerinin Uygulamalı Öğretimini Değerlendirmeleri

Etkinlikler	Grup	Hayır		Bazen/Kısmen		Evet		İstatistik Analiz
		n	%	n	%	n	%	
Uygulama planını açıklama	Öğretmen	24	10,4	85	37,0	121	52,6	$\chi^2=72,33$ $p < 0,001$
	Öğrenci	105	46,0	56	24,6	67	29,4	
Çalışma talimatını söyleme	Öğretmen	1	0,4	15	6,5	214	93,0	$\chi^2=63,17$ $p < 0,001$
	Öğrenci	14	6,1	72	31,6	142	62,3	
Uygulama alanını tanıtma	Öğretmen	2	0,9	34	14,8	194	84,3	$\chi^2=159,46$ $p < 0,001$
	Öğrenci	95	41,7	65	28,5	68	29,8	
Sağlık personeli ile tanıştırma	Öğretmen	1	0,4	86	37,4	143	62,2	$\chi^2=240,64$ $p < 0,001$
	Öğrenci	149	65,3	57	25,0	22	9,7	
Uygulamalı işlemleri yaparak gösterme	Öğretmen	21	9,1	116	50,4	93	40,4	$\chi^2=87,60$ $p < 0,001$
	Öğrenci	108	47,3	82	36,0	38	16,7	
Uygulama Yaptırma	Öğretmen	18	7,8	122	53,0	90	39,1	$\chi^2=34,49$ $p < 0,001$
	Öğrenci	66	29,0	88	38,6	74	32,4	
Rol model olabilme	Öğretmen	16	7,0	115	50,0	99	43,0	$\chi^2=92,57$ $p < 0,001$
	Öğrenci	99	43,4	94	41,2	35	15,4	
Uygulama hatalarına tepkisi	Öğretmen	10	4,4	72	31,3	148	64,3	$\chi^2=61,97$ $p < 0,001$
	Öğrenci	58	25,4	96	42,1	74	32,5	
Öğretmene ulaşabilme	Öğretmen	10	4,3	40	17,4	180	78,3	$\chi^2=62,11$ $p < 0,001$
	Öğrenci	51	22,3	77	33,8	100	43,9	
Objektif değerlendirme	Öğretmen	24	10,4	118	51,3	88	38,3	$\chi^2=86,10$ $p < 0,001$
	Öğrenci	114	50,0	72	31,6	42	18,4	
Teorikteki bilgileri uygulamaya aktarma	Öğretmen	33	14,3	160	69,6	37	16,1	$\chi^2=44,24$ $p < 0,001$
	Öğrenci	67	29,4	88	38,6	73	32,0	
Uygulama alanının klinik öğretime uygunluğu	Öğretmen	58	25,2	130	56,5	42	18,3	$\chi^2=16,25$ $p < 0,001$
	Öğrenci	83	36,4	86	37,7	59	25,9	
Sağlık personelinin yardımı	Öğretmen	31	13,5	166	72,2	33	14,3	$\chi^2=30,20$ $p < 0,001$
	Öğrenci	49	21,5	108	47,4	71	31,1	

*2. sınıf 74 öğrenci uygulamaya çıkmadığı için değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Tablo 4. Öğretmen ve Öğrencilerin Meslek Derslerinin Teorik ve Uygulamalı Öğretimini Değerlendirmeleri

Etkinlikler	Öğretmen (n=230) X ± Sd	Öğrenci (n=228)* X ± Sd	İstatistik Analiz
Ders öncesi hazırlık	3,28±0,88	2,49±1,03	t=9,36 p<0,001
Öğretime hazırlık	7,20±1,01	5,26±1,88	t=14,20 p<0,001
Öğretim	13,19±1,75	10,45±2,89	t=12,68 p<0,001
Değerlendirme	5,13±0,89	3,17±1,52	t=17,46 p<0,001
Teorik öğretim toplam	28,80±3,18	21,37±5,63	t=17,97 p<0,001
Uygulamalı öğretim toplam	18,36±3,63	12,15±5,20	t=14,82 p<0,001
Genel Toplam	47,16±5,92	33,61±9,56	t=18,24 p<0,001

*2. sınıf 74 öğrenci uygulamaya çıkmadığı için değerlendirme dışı bırakılmıştır.

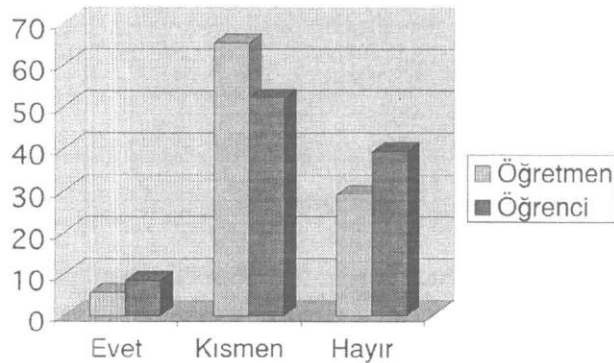
retmen ve öğrencilere göre öğrencilerin meslek derslerine katılımı, büyük ölçüde kısındır (Şekil 1).

Öğretmenler, öğrencilerin meslek derslerine aktif katılmama gerekçelerini; öğrencinin derse hazırlıksız gelmesi (% 60,4), mezun olduğunda atanmayacağını düşünmesi (% 25,3), öğrencinin mesleğini benimsememesi (% 23,5), derslerin ezbere dayandırılması (% 21,2), sınıfların kalabalık olması (% 17,1), öğrenci seviyesine inilmemesi (% 1,8) olarak belirtirken, öğrenciler; derslerin ezbere dayandırılması (% 36,6), öğrencinin derse hazırlıksız gelmesi (% 29,3), mezun olduğunda atanmayacağını düşünmesi (% 20,3), sınıfların kalabalık olması (% 11,2), öğretmenin öğrenci seviyesine inmemesi (% 9,8) ve öğrencinin mesleğini benimsememesi (% 8) olarak sıralamışlardır (Tablo 5).

TARTIŞMA

1. Örnekleme Giren Öğretmen ve Öğrencilerin Bazı Sosyo-Demografik Özellikleri

Örnekleme giren öğretmenlerin % 86,5'i kadındır. Kadın/erkek oranının kadınlar lehine olmasının nede-

Şekil 1: Öğretmen ve öğrencilere göre öğrencilerin meslek derslerine katılımı

ni, büyük çoğunluğu (% 67,8) oluşturan medikal bakım ve ana çocuk sağlığı branşındaki öğretmenlerin kadın olmasıdır.

Öğrencilerin % 66,9'u kız öğrencidir. Kız/erkek oranının kızlar lehine olması, ebellek ve hemşirelik bölümlerinde ağırlıklı olarak kız öğrencilerin olması; kız ve erkeklerin karışık olduğu ilk yardım ve acil bakım, tıbbi sekreterlik bölümlerinde yine kız öğrencilerin çoğunlukta olmasıyla açıklanabilir.

2. Meslek Dersleri Öğretiminin Değerlendirilmesi

2.1. Meslek Derslerinin Teorik Öğretiminin Değerlendirilmesi

2.1.1. Ders Öncesi Hazırlık

Meslek derslerinin teorik öğretiminde öğretmenlerin % 78,7'si ders öncesi konuya her zaman hazırlık yapabildiklerini, öğrencilerin % 53,6'sı öğretmenleri-

Tablo 5. Öğretmen ve Öğrencilere Göre Öğrencilerin Meslek Derslerine Aktif Katılmama Nedenleri

Nedenler	Öğretmen (n=217)*		Öğrenci (n=276)*	
	n	%	n	%
Derse hazırlıksız gelinmesi	131	60,4	81	29,3
Atanmayacağını düşünmesi	55	25,3	56	20,3
Mesleğini benimsememesi	51	23,5	22	8,0
Dersin ezbere dayandırılması	46	21,2	101	36,6
Sınıfların kalabalık olması	37	17,1	31	11,2
Seviyeye inilmemesi	4	1,8	27	9,8

*Meslek derslerine öğrencilerin katılımına "kısmen" ve "hayır" yanıtı verenler değerlendirmeye alınmıştır.

**Birden çok yanıt verilebildiğinden toplam alınmamıştır.

nin ders öncesi konuya her zaman hazırlanarak girdiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin % 57,8'si ders araç-gereçlerini her zaman önceden hazırlama olanağı bulduklarını, öğrencilerin sadece % 25,8'i öğretmenlerinin ders araç-gereçlerini her zaman önceden hazırlayarak geldiklerini belirtmişlerdir.

2.1.2. Öğretime Hazırlık

Öğretmenlerin % 80,9'u işleyeceği konuyla ilgili öğrencilerin seviyesini her zaman değerlendirdiğini, öğrencilerin % 66,9'u öğretmenlerinin işleyeceği konuyla ilgili kendilerinin seviyesini her zaman değerlendirdiğini belirtmişlerdir. Dersin başlangıcında amaçları açıklama, öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır (4). Öğretmenlerin % 76,1'i dersin hedef ve hedef davranışları konusunda her zaman açıklama yaptıklarını, öğrencilerin % 54'ü öğretmenlerinin dersin hedef ve hedef davranışları konusunda her zaman açıklama yaptıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin % 75,2'si konuya her zaman giriş yaptıklarını, öğrencilerin sadece % 23,2'si öğretmenlerinin konuya her zaman giriş yaparak başladıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 92,6'sı yeni konunun önceki konular/derslerle bağlantısını her zaman kurduklarını, öğrencilerin % 52'si öğretmenlerinin yeni konuyu önceki konular/derslerle bağlantısını her zaman kurduklarını belirtmişlerdir. Good ve Grouds (1979) yaptıkları çalışmada, etkili olan öğretmenlerin % 80'inin yeni bilgiyle önceki bilgiler arasında ilişki kurarak derse başladıklarını saptamışlardır (4)

2.1.3. Öğretim

Tannenbaum (1982), tam öğrenme yöntemi ile ipucu verme, katılımı sağlama ve pekiştirme vermenin etkisini araştırmış, katılımda bulunan, ipucu ve pekiştirme verilen öğrencilerin başarılarının daha yüksek olduğunu saptamıştır (4).

Öğretmenlerin % 69,6'sı her zaman yerinde ve yeterli sayıda ipucuyla öğrencilerin doğru cevabı vermelerini sağladıklarını, öğrencilerin sadece % 32,1'i öğretmenlerinin her zaman yerinde ve yeterli sayıda ipucuyla kendilerinin doğru cevabı vermelerini sağladıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 87,8'i her zaman pekiştirme kullandıklarını, öğrencilerin sadece % 39,1'i öğretmenlerinin her zaman pekiştirme kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 65,2'si öğrencilerin meslek derslerine katılımın kısmen olduğunu, öğrencilerin % 52'si kendilerinin meslek derslerine katılımın kısmen olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin % 89,6'sı öğrencilerle her zaman göz iletişimi kurduklarını, öğrencilerin % 55,6'sı öğretmenlerinin öğrencilerle her zaman göz iletişimi kurarak ders işlediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 67,8'i bütün öğrencilere her zaman ismiyle hitap ettiklerini, öğrencilerin % 61,3'ü öğretmenlerinin kendilerine her zaman isimleriyle hitap ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 78,7'si anlatımlarında anlaşılır dil kullandıklarını, öğrencilerin % 55,3'ü öğretmenlerinin anlatımlarında anlaşılır dil kullandıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin % 55,7'si işleyecekleri konuya ilişkin yenilikleri öğrencilere her zaman yeterince aktardıklarını, öğrencilerin % 47,7'si öğretmenlerinin yenilikleri kendilerine her zaman yeterince aktardıklarını, geriye kalanları ise öğretmenlerinin yenilikleri kendilerine kısmen aktardıklarını ya da hiç aktardıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda yapılan araştırmalar, öğretmenlerin % 85'inin, kendilerini yenilemek için hizmet içi eğitim olanaklarından yararlanmak istediklerini ortaya çıkarmaktadır (12). Öğretmenlerin % 66,5'i konuya hakimiyetlerini her zaman yeterli bulduklarını belirtirken, öğrencilerin % 48,3'ü öğretmenlerinin konu hakimiyetini her zaman yeterli bulmuşlardır.

2.1.4. Değerlendirme

Periyodik tekrarlar ve değerlendirmeler, hem gerekli ön bilgi ve becerilerin öğrenilip öğrenilmediğini göstermekte hem de öğretmenin öğretim hızını kontrol etmesine olanak sağlamaktadır (4). Öğretmenlerin % 60,9'u ders bitiminde her zaman değerlendirme yaptığını, öğrencilerin sadece % 35,4'ü öğretmenlerinin ders bitiminde her zaman değerlendirme yaptıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin % 75,7'si sınav sonucunu her zaman kısa sürede bildirdiğini, öğrencilerin sadece % 16,2'si öğretmenlerinin sınav sonucunu her zaman kısa sürede okuduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 81,7'si sınavda yapılan hataları öğrencilere her zaman söylediklerini, öğrencilerin sadece % 43'ü öğretmenlerinin sınavda yapılan hataları kendilerine her zaman söylediklerini belirtmişlerdir.

2.2. Meslek Derslerinin Uygulamalı Öğretiminin Değerlendirilmesi

Meslek derslerinin uygulamalı öğretiminde öğretmenlerin yarısından fazlası (%52,6), öğrencilere uygulama planını açıkladıklarını belirtirken, öğrencilerin yaklaşık yarısı (% 46) öğretmenlerin kendilerine uygu-

lama planını açıklamadığını belirtmesi dikkate değer bir bulgudur. Öğretmenlerin % 93'ü uygulamada öğrencilerin nasıl çalışacaklarını ve nelere dikkat edecekleri konusunda öğrencileri bilgilendirdiklerini, öğrencilerin de % 62,3'ü bu konuda kendilerine bilgi verildiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin % 84,3'ü, öğrencilere uygulama alanını tanıttıklarını belirtirken, öğrencilerin % 41,7'si ise; öğretmenlerin kendilerine uygulama alanını tanıtmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 62,2'si, öğrencileri sağlık personeli ile tanıştırdıklarını belirtirken, öğrencilerin % 65,3'ü ise; öğretmenlerin kendilerini sağlık personeli ile tanıştırmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin % 50,4'ü, öğrencilere uygulamalı işlemleri bazen yaparak gösterdiklerini ya da hiç bir zaman yaparak göstermediklerini (% 9,1) belirtirken, öğrencilerin % 36'sı öğretmenlerin kendilerine uygulamalı işlemleri bazen yaparak gösterdiklerini, yarıya yakını (% 47,3) ise; öğretmenlerinin uygulamalı işlemleri hiç bir zaman yaparak göstermediklerini belirtmesi vurgulanması gereken önemli bir bulgudur.

Öğretmenlerin % 53'ü, öğrencilere gözetimleri altında bazen uygulama yaptırdıklarını, % 7,8'i hiç bir zaman uygulama yaptırmadıklarını belirtirken, öğrencilerin de % 38,6'sı öğretmenlerin kendilerine gözetimleri altında bazen uygulama yaptırdıklarını, % 29'u ise, hiç bir zaman uygulama yaptırmadıklarını belirtmişlerdir.

Literatürde etkili bir uygulamalı öğretim için öğretmenin "rol model" olması en iyi öğretim yöntemi olarak kabul edilmektedir (6). Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 50'si, öğrencilere kısmen rol model olabildiklerini belirtirken, öğrencilerin % 43,4'ü öğretmenlerin kendilerine rol model olamadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç, öğretmenlerin kendi branşı dışında uygulamaya gitmesinden kaynaklanabilir. Çünkü, öğretmenlerin % 64,6'sı kendi branşı dışında uygulamaya gittiklerini belirtmişlerdir.

Eğitiminin öğrencilerin hatalarını diğer kişilerin yanında düzeltmesi, öğrencilerin olumlu yanlarından çok hatalarını vurgulaması öğrencilerin öğrenmesini engelleyen öğretmen davranışları olarak sayılmaktadır (13) Öğretmenlerin % 64,3'ü, öğrencilerin uygulama hatalarına yerinde-zamanında ve uygun tepki verebildiklerini belirtirken, öğrencilerin % 42,1'i öğretmenlerin kendilerinin uygulama hatalarına yerinde-zamanında ve uygun tepkiyi kısmen verebildiklerini ya da

hiç uygun tepki veremediklerini (% 25) belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 78,3'ü, öğrencilerin gereksinimi olduğu anlarda kendilerine ulaşabildiklerini belirtirken, öğrencilerin sadece % 43,9'u kendilerinin gereksinimi olduğu anlarda öğretmenlerine ulaşabildiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin yarısı (% 51,3), uygulamada sorumlu olduğu öğrencileri objektif değerlendirebilecek kadar kısmen gözlemleyebildiklerini, %10,4'ü hiç bir zaman gözlemleyemediklerini belirtirken, öğrencilerin % 31,6'sı öğretmenlerin kendilerini objektif değerlendirebilecek kadar kısmen gözlemleyebildiklerini, yarısı (% 50) ise, hiç bir zaman gözlemleyemediklerini belirtmişlerdir. Yapılan araştırmadan elde edilen bulgu, öğrencilerin % 82'si uygulamadaki başarılarının objektif değerlendirilmediği düşünülmektedir. Sonuçlar Temel ve Gömleksiz'in araştırmasındaki sonuçlarla benzerdir (14).

Öğretmenler % 69,6'sı teorikte öğrenilenleri öğrencilerin uygulamaya kısmen aktarabildiğini ve % 13,4'ü uygulamaya aktarmadığını, öğrencilerin % 38,6'sı teorikte öğrendiklerini kendilerinin uygulamaya kısmen aktarabildiğini, % 29,4'ü uygulamaya aktarmadığını belirtmektedirler. Bu araştırmadan elde edilen bulgular öğretmen ve öğrencilere göre teorik bilgilerin uygulamaya aktarılışının kısmen olduğu doğrultusundadır. Erdil'in araştırmasında da öğrencilere göre teorik bilgilerin uygulamaya aktarılışı kısmen yeterli bulunmuştur (6). Sağlık personeli eğitimi için birinci derecede önemli olan teori ile uygulama arasındaki bütünlüğün sağlanması doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Öğretmenlerin % 56,5'i uygulama alanlarının klinik öğretime kısmen uygun olduğunu, % 25,2'si uygun olmadığını belirtmektedir. Öğrencilerin ise; % 37,7'si uygulama alanlarının klinik öğretime kısmen uygun olduğunu, % 36,4'ü uygun olmadığını belirtmektedir. Sonuçlar Veliöğlu ve Pektekin'in araştırmasındaki sonuçlara benzerdir (15).

Öğretmenlerin % 72,2'si uygulamada sağlık personelinin öğrencilere kısmen yardımcı olduğunu, öğrencilerin de yarıya yakını (% 47,4) sağlık personelinin kendilerine kısmen yardımcı olduğunu belirtmektedir.

2.3. Meslek Derslerinin Teorik ve Uygulamalı Öğretiminin Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin çoğunluğu, meslek derslerinin teorik öğretimindeki etkinlikleri ve uygulamalı öğretim etkinliklerini her zaman yaptıkları, öğrenciler ise bu

öğretim etkinliklerini öğretmenlerin yeterince yapmadıkları görüşündedir. Öğrenci değerlendirmeleri üzerine yapılan araştırmalarda, öğrencilerin öğretmenlerinin ders vermedeki etkinliğini, kişisel özelliklerinden ayırıp, tarafsız olarak değerlendirebildikleri ortaya koymuştur (16). Bu öğretim etkinliklerinin yerine getirilmesi ve büyük oranda başarıya ulaşması öğretmene bağlı olduğu gibi, bu etkinlikleri etkileyen dış koşulların (Öğrenci sayısı, fiziki çevre vb.) kontrol edilmesine de bağlıdır (4).

3. Meslek Derslerine Öğrencilerin Katılımı ve Aktif Katılmama Nedenleri

Öğretmen ve öğrencilere göre öğrencilerin meslek derslerine katılımı, büyük ölçüde kısmandır. Öğrencilerin başarılarında gözlenen değişkenliğin % 20 kadarı, onların öğrenme sürecine katılma dereceleriyle açıklanabilmektedir (17). Öğretmenler, öğrencilerin meslek derslerine aktif katılmama gerekçelerinin daha yüksek oranda öğrencilerin derse hazırlıksız gelmesi ve mesleğini benimsememesi olarak belirtirken, öğrenciler derslere aktif katılmama gerekçelerini derslerin ezbere dayandırılması ve öğrenci seviyelerine yeterince inilmemesi olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrenciler derslerin ezbere dayandırılmasını meslek derslerine aktif katılımı engelleyen en önemli nedenlerden biri olarak görmektedir. Derslerin ezbere dayandırılmasının nedenlerinden birisi geleneksel yöntem olan düz anlatım yönteminin ağırlıklı olarak kullanılması olabilir. Ders içeriğinin, görsel ve işitsel araçlarla desteklenmesi, demonstrasyon, küçük grup etkinlikleri ve soru cevap yöntemleri gibi interaktif yöntem ve teknikler kullanılması, öğrencilerin aktif katılımını sağlayabilecektir (18).

Öğretmenlerin % 9,1'i ortalama sınıf mevcudunun 20 ve altında, % 48,7'si 21-30 arası, % 42,2'si 31 ve üzerinde olduğunu belirtmişlerdir. Sınıf mevcudu ile öğrencilerin meslek derslerine aktif katılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($\chi^2=11,96$, $p>0,05$). Bu sonuç, öğretmenlerin % 60'a yakınının sınıfların ortalama mevcudunun 30 ve altında olduğunu belirtmelerinden kaynaklanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmen ve öğrencilerin meslek dersleri öğretim etkinliklerini değerlendirme arasında istatistiksel ola-

rak anlamlı bir farklılık olup, öğretmenlerin değerlendirmesinin öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Öğretmen ve öğrenciler meslek derslerine öğrencilerin katılımının kısmen olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler, öğrencilerin meslek derslerine aktif katılmama gerekçelerini sırayla; öğrencinin derse hazırlıksız gelmesi, mezun olduğunda atanmayacağını düşünmesi, öğrencinin mesleğini benimsememesi, derslerin ezbere dayandırılması, sınıfların kalabalık olması, öğrenci seviyesine inilmemesi olarak belirtirken, öğrenciler; derslerin ezbere dayandırılması, öğrencinin derse hazırlıksız gelmesi, mezun olduğunda atanmayacağını düşünmesi, sınıfların kalabalık olması, öğretmenin öğrenci seviyesine inmemesi ve öğrencinin mesleğini benimsememesi olarak belirtmişlerdir.

Sonuç olarak; meslek dersleri öğretimine yönelik bir çok sorun saptanmış ve aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur;

- * Nitelikli meslek dersleri öğretmenleri yetiştirilmelidir,
- * Meslek dersleri öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitimler sürekli olmalı ve gereksinimlere cevap vermelidir,
- * Öğrenci katılımını sağlamak için interaktif yöntemlerin kullanımı artırılmalıdır,
- * Yeterli uygulama olanağı olmayan ilçelerde SML açılmamalı ve mevcut olanların fiziksel yapısı ve uygulama alanı olanağı değerlendirilmeli, fiziksel alt yapısı yetersiz ve uygulama olanağı kısıtlı olan okulların gerekirse kapatılması yoluna gidilmelidir,
- * Uygulama alanlarını uygulamalı eğitime elverişli hale getirmek için nitelik ve nicelik yönünden yeterli sağlık personeli ve araç-gereç sağlanmalıdır,
- * Öğrencilerin bölümlerine uygun uygulama alanlarında deneyim kazanmaları ve dağıtımının dengeli olması sağlanmalıdır,
- * Uygulamada öğrenci başarısının değerlendirilmesi objektif olmalıdır.
- * Uygulama alanındaki sağlık personeli, öğrenciye yaklaşımı ve öğrenci eğitimindeki rolü konusunda bilinçlendirilmelidir.

KAYNAKLAR

1. T.C. Sağlık Bakanlığı-Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü (SEGM): Yürürlükteki Mevzuat. Sağlık Bakanlığı SEGM Yayın No: 538, Ankara, 1990.
2. T.C. Sağlık Bakanlığı-SEGM: Sağlık Meslek Liseleri Ders Dağıtım Çizelgeleri. Ankara, T.C. Sağlık Bakanlığı SEGM Yayın No: 541, 1990.
3. Binbaşoğlu, C.: Genel Öğretim Bilgisi. Kadioğlu Matbaası, Ankara, 1983.
4. Gürbüz Türk, O.: "Öğretmenlerin Belirli Öğretim Fonksiyonlarını Yerine Getirme Derecelerine Yönelik Bir Araştırma" *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1991: 24:2, 495-510.
5. Pehlivan, H.: "Öğretmen Davranışlarının Etkinliği" *Eğitim ve Bilim*, Türkiye Eğitim Derneği Yayını, 1995: 19:98, 20-25.
6. Erdil, F.: "Uygulamalı Meslek Derslerinin Öğrenim ve Öğretimi" *III. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu*. İstanbul, 8-10 Eylül 1993: 420-431.
7. Ergin, A.: Öğretim Teknolojisi İletişim. Anı Yayıncılık, 2. Bs., Ankara, 1998.
8. T.C. Sağlık Bakanlığı-SEGM.: Sağlık Meslek Liseleri Mesleki Uygulama Eğitimi Rehberi. T.C. Sağlık Bakanlığı SEGM Yayın No: 557, Ankara, 1993.
9. Yalın, S.: Öğrenci Hemşirelerin Kuramsal Bilgilerini Uygulama Alanlarında Uygularken Karşılaştıkları Güçlükler. Hemşirelik Programı Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1989.
10. T.C. Sağlık Bakanlığı-Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü.: Sağlık İnsangücü Mevcut Durum Raporu. Ankara, 1996.
11. Sümbüloğlu, K., Sümbüloğlu, V.: Sağlık Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri. Hatipoğlu Yayınevi, 2. Bs., Ankara, 1998.
12. Başaran, İ. E.: Eğitime Giriş. Yargıcı Matbaası, Ankara, 1996.
13. Çavuşoğlu, H.: "Hemşire Eğitimcinin Etkili ve Etkili Olmayan Öğretim Davranışları" *Türk Hemşireler Dergisi*, 1991: 41:4, 25-27
14. Temel, A., Gömleksiz, M.: "Hemşirelik Eğitimi Uygulamalarında Ortaya Çıkan Sorular, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Örneği" *III. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu*. İstanbul, 8-10 Eylül 1993: 442-451.
15. Velioglu, P., Pektekin, Ç.: "Hemşire Öğretim Elemanları ve Hemşire Öğrencilerin Uygulamalı Eğitimi Algılamaları," *I. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu*. İstanbul, 11-12 Eylül 1986: 108-117.
16. T.C. Yüksek Öğretim Kurulu: Öğrencilerin Eğitimi Değerlendirmesi. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ocak 2000.
17. Yılmaz, H.: Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Mikro Yayınları, Konya, 1998.
18. Özvarış, Ş. B.: Sağlık Eğitimine Bakış. Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı, Ankara, 1997.